

Resa till Sydafrika och eSwatini mars 2024

Kort bakgrund

Bakgrunden till att denna resa gjordes just nu handlar om hur relationen mellan Skara stift och det sydöstra stiftet i den Evangeliska Lutherska kyrkan i södra Afrika (ELCSA-SED) sett ut de senaste åren. 2019 gjorde den dåvarande internationella sekreteraren, Urban Jorméus, en resa där det var väldigt svårt att få ordentlig kontakt med stiftet, det var svårt att se hur relationen skulle kunna byggas vidare. ELCSA som helhet var i ett mycket svårt läge där det inte fanns någon fungerande ledning. Det fanns då planer på att ordna en resa med engagerade från Skara, men sedan kom pandemin. Därefter har planen istället varit att bjuda hit en mindre grupp från vänstiftet. Denna plan ligger fast, men det har varit svårt att få grepp om läget med flera nya personer både i ELCSA-SED och i Skara. Med anledning av detta, samt även att Svenska kyrkan i år firar 150 år av internationellt engagemang gjordes nu denna resa. Tre stiftsmedarbetare – internationell sekreterare Gudrun Norrfjärd, stiftsdiakon Åsa Wikman och kommunikator Anna Théander reste tillsammans med Act Svenska kyrkans programsamordnare för södra Afrika. Tack vare att Act Svenska kyrkans programsamordnare Sofia Svarfvar var med var möten med partner, både i Sydafrika och i eSwatini, en del av resan.

Syftena med resan var således i första hand att återknyta kontakten och bredda kontaktytorna i relationen med vänstiftet, bl.a. som en förberedelse för besök därifrån till Skara hösten 2024. Dessutom handlade det om att lära mer om Act Svenska kyrkans arbete. Resan gav också möjlighet att samla berättelser i relation till 150-årsfirandet av Svenska kyrkans internationella engagemang.

Denna rapport

På följande sidor återges upplevelser och möten från denna resa. Inledningsvis en sammanfattning från dagarna i Umphumulo inklusive reflektion över intrycken från ELCSA-SED och tankar kring hur vänstiftsrelationen kan tas vidare.

Därefter ett stycke som beskriver upplevelsena i Pietermaritzburg med omnejd. Till slut ett stycke om dagarna i eSwatini tillsammans med Act Svenska kyrkans partnerorganisation Siphilile.

Umphumulo 18 - 21 mars

Vi blev upphämtade på flygplatsen i Durban av chaufför som stiftets executive secretary Mrs Akhona Kleinbooï bokat åt oss. Resan till Umohumulo ca 1,5 timme. Väl i Umphumulo blev vi varmt emottagna av Mrs Akhona, installerade i ett guesthouse nedanför stiftets administrativa byggnad. Enkel men bra standard. Samma hus som de kvinnliga studenterna just nu bor i. Under dagarna i Umphumulo fick vi mat i matsalen där tre kvinnor arbetade i köket, och vi fick delta på morgon- och kvällsandakter som studenterna ledde.

Under dagarna i Umphumulo spenderade vi mest tid ihop med Mrs Akhona som arbetat på stiftet sedan två år. Hon visade oss runt på det stora seminarieområdet som ligger lite ovanför de administrativa byggnaderna. På den korta promenaden upp till seminariet passerar en också biskopens nyrenoverade hus, ekonomens och sekreterarens hus.

När vi blir runtvisade på seminarieområdet blir vi alla tagna av hur stort området är. Det går att känna hur mycket liv det en gång varit här. I samtal med biskopen och även när vi möter människor senare under resan förstår vi tydligt att Umphumulo verkligen varit ett viktigt centrum. Under flera år nu har det dock fått stå och förfalla. Först på grund av att kyrkan valde annan utbildningsväg för sina präster, och sedan på grund av den svåra kris som kyrkan genomgått.

Biskop Myaka med hjälp av inte minst Mrs Akhona arbetar hårt för att fylla Umphumulo med liv igen. Sedan januari 2024 finns nu 24 förstaårsstunder på seminariet. De har påbörjat första året av fyra för att bli präster i ELCSA. De verkar komma från hela landet och är ditsända av sina hemförsamlingar. Deras utbildningsbakgrund fram till nu varierar mycket, vissa har endast gått grundläggande skola och är mycket ovana att prata engelska och andra har läst mer. Vi mötte den kvinna som vi förstår vara huvudlärare för den nuvarande klassen, Pastor Iceliwe Dlamini. En mycket sympatisk kvinna som vi får ett väldigt gott intryck av. Hon nämner funderingar kring att starta upp parallella engelskastudier för studenterna. Iceliwe uttrycker också stort intresse för att arbeta med diakoni på olika vis och även kopplingen till skapelsen och klimatet genom trädgårdsarbete.

I vårt möte med biskop Myaka i Umphumulo får vi en bild både av läget i det sydöstra stiftet och i ELCSA som helhet. Detta då biskop Myaka också är presiding bishop, och även om Umphumulo inte är kyrkans huvudkontor (det finns i Johannesburg) så är det här som prästutbildningen för kyrkan som helhet nu finns. Bilden som framträder är att det ekonomiska läget är oerhört ansträngt. Kyrkan dras med skulder, inte minst från katastrofal fastighetsförvaltning. Biskop Myaka har också ansvar för stiftet i Botswana, förutom uppdraget i det sydöstra stiftet och att vara presiding bishop.

Trots svårigheterna jobbar de målmedvetet på. Den teologiska utbildningen i Umphumulo är prioriterad. Planen är att ta in ytterligare en klass i januari 2025. Och att så småningom ha fyra klasser igång samtidigt. Här finns också planer på att bygga ett "smart classroom" för att möjliggöra digitala liveföreläsningar med lärare från universitet i Pietermaritzburg.

I samtal med biskopen blir det uppenbart att han har jobbat enormt hårt sedan han blev biskop 2022. Hans huvudfokus förutom att bygga upp förtroendet för kyrkan genom ett gigantiskt ”recovery project” är det teologiska seminariet, utbildningen.

Seminariet, som är byggt 1932, stängde 2008. All teologisk utbildning förlades till universitetet i Pietermaritzburg. Syftet var att uppgradera utbildningsstandarden och också att mötas ekumeniskt. I praktiken var det enormt svårt för kyrkans blivande pastorer att kvalificera sig, 80 % gjorde det inte enligt biskopen. Svårt både vad gäller studienivån och ekonomiskt.

Successivt renoveras nu byggnaderna i Umphumulo för att kunna ta emot fler studenter från och med nästa år. Kapellet på seminarieområdet är nyrenoverat av en person som kyrkan har betytt mycket för, nu hade han resurser och ville bidra. Norwegian Mission Society har också bidragit till renovering av tak på ett par byggnader genom att de under förra året haft ett antal pensionerade hantverkare på plats som arbetat. Dessa kommer åter nu i april 2024 för fortsatt arbete.

Utbildningen är nu ”theological education by extension college” kopplat till universitet i Johannesburg. Från 2025 får de egen ackreditering med eget curriculum. Finns ett ”Lutheran seminary board” där biskoparna och professorer från universitet i Pietermaritzburg ingår. Biskoparna beskriver ”den här riktningen vill vi” med utbildningen och professorerna formulerar curriculumet. På sikt vill de gärna att det ska vara möjligt för dem som kan och vill att först läsa teologi på universitet och sedan göra en kortare period på seminariet.

Biblioteket på seminariet håller också på att återställas. Steg ett var att hitta böckerna som någon tog om hand när seminariet stängdes ned. Tills lut fick de reda på att de kunde finnas i något lager i Durban. Och där fanns allt – 931 lådor med böcker! För att hämta ut dem behövde de först betala hyresskulden som byggts på över åren, sedan ytterligare en kostnad för att lösa ut lådorna. Till slut har böckerna forslats till Umphumulo. En av volontärerna från Norge som är bibliotekarie har hjälpt till att systematiskt bygga upp med nya bokhyllor. Fortfarande många lådor ouppackade.

Biskopen berättade att under apartheid var Umphumulo en mycket viktig plats. Eftersom det var Norwegian Mission Society som var registrerade ägare av området så gällde andra lagar här. Biblioteket i Umphumulo är ett av de få som hade litteratur som annars var förbjuden av regimen, så som black theology-litteratur, hit kunde de inte komma. Men de var väl bevakade och emellanåt försökte någon komma in under falsk identitet. Utanför Umphumulo kunde de bli utsatta för kontroller, eftersom regimen hade ögonen på dem.

Biskopen berättar lite om Kwa Zamakuchle, detta diakonala center med produktion av liturgiska kläder och oblatbageri bl.a. Här finns en lång relation till Skara stift genom föreningen Senapskornet. Biskop Myaka önskar återuppliva arbetet på centret, men det är i stort behov en ”injection of good management”. Kwa Zamakuchle är en egen fristående organisation som rapporterar till synoden vartannat år och även rapporterar till kontraktsprosten.

Med biskopen pratar vi också en del om kyrkans historia. Helge Fosséus, stiftets första biskop 1960, var biskop till ett par år in på 1970. ELCSA bildades sedan 1975 då fyra kyrkor gick samman.

Den första svenska missionsstationen i södra Afrika var Oscarsberg, Rorkes drift – här fanns också ett teologiskt seminarie som 1975 flyttade till Umphumulo. Ganska länge fanns ytterligare ett seminarie i norr, Marrang, detta stängde 2003.

Sista svenska missionären i Umphumulo var Axel-Ivar Berglund. Hans dotter var nyligen här och besökt sitt gamla barndomshem, den stora lärarbostaden på seminarieområdet.

På frågan om vad Lutherska missionen betytt är ett av svaren att den hjälpt ELCSA att behålla den Lutherska strukturen, bl.a. det episkopala, att inte bli för mycket av ett pingstsamfund.

Biskopen menar att ELCSA fortfarande är på en resa att försöka enas. Ett projekt är att ha och använda en gemensam handbok (altar book). Om vi förstår rätt så finns en sådan, men den används inte på enhetligt sätt. Ännu har de heller ingen gemensam officiell psalmbok.

Några tydliga teman framträder i samtalet med biskopen, om vad som står högst på agendan för kyrkan just nu. Som redan nämnts handlar det om Umphumulo och den teologiska utbildningen. Men också om att "revive the prophetic voice of the church", detta kopplat till den utmanande utvecklingen i Sydafrika i sin helhet, nu med val i slutet av maj. De enorma ekonomiska utmaningarna kyrkan står inför efter 40-miljonersskandalen påverkar givetvis allt. I dagsläget har ELCSA-SED en skuld på 8 miljoner rand på grund av sena betalningar. Innan korruptions-skandalen hade kyrkan ett system där nationell nivå hade en buffert och var de som betalade alla fakturor för stiftet för att inte riskerar några förseningar, detta buffertsystem kollapsade fullkomligt och inga betalningar kunde göras.

Kyrkans huvudkontor kämpar, de har en extremt liten personalstyrka. ELCSA har heller inte kunnat betala medlemsavgift till LWF (inte heller AACC eller SACC). Kyrkan är därför enligt biskopen inte i position att söka några medel eller annat stöd från LWF, utan måste invänta närmande från dem.

I efterdyningarna av korruptionen upptäcker de att mycket verkar ha handlat om "mismanagement of properties". T.ex. äger kyrkan en mkt värdefull byggnad i Pietermaritzburg, precis vid universitetet, denna har bara stått tom och förfallit. För att den ska kunna bli en inkomstkälla måste den renoveras för dyra pengar. Precis som alla byggnader i Umphumulo. De verkar ha antagit en tydlig linje att inte sälja varken mark eller byggnader.

Biskopen ger sin bild av kyrkans roll i samhället. Han beskriver det som att "we fell asleep in the church" efter befrielsen från apartheid. Kyrkan tystnade sakta, vi hade ingen agenda för att hålla våra politiker ansvariga. Biskop Myaka säger nu "Let's revive the prophetic voice of the church!" Mycket apropå det stundande valet i maj.

Kyrkan uppmanar och uppmuntrar människor att gå och rösta. Detta handlar också om att visa hur många människor som faktiskt bor i varje municipality så att regeringen sedan kan ge rätt service som baseras på detta registrerade befolkningsunderlag. Kyrkan försöker uppmuntra människor att tänka utanför partierna, som många är vana och låsta att relatera till. Tänk i stället: "Vilket parti verkar ha bäst förutsättningar att fylla de behov vi ser lokalt?"

I februari bjöd stiftet in alla partier som finns regionalt representerade KZN till ett bönemöte i Umphumulo. Alla ledare kom! Även den tidigare presidenten Zuma (som nu startat eget parti).

De fick fem minuter var att presentera och sedan svara på vad de önskar att kyrkan ber för. Ledarna hade uttryckt "We couldn't not come". Ledarna som var där lovade också att komma tillbaka för en "thanksgiving after a smooth election."

En annan viktig uppgift för kyrkan är att övervaka valen. Detta är något som görs ekumeniskt genom de regionala kristna råden. Biskopen talar också om att "post election education" är enormt viktigt. Att utbilda och uppmuntra människor att fortsätta vara delaktiga i demokratiska processer lokalt. Att jobba med "local governance" och "governance training". Att hjälpa människor att lokalt kliva in och ta ansvar för den lokala demokratiska strukturen. Biskopen menar också att människor fortfarande har "faith in the church".

Vi talar även lite om missionshistorien apropå 150-årsjubileet i Sverige. Biskopen är tydlig: "Don't overemphasize the wrongs that the missionaries did". Han menar att minsta tveksamheter kring riktigheten i budskapet om evangeliet gör människor här misstänksamma och de lämnar kyrkan för traditionell tro i stället. Han menar att en bra ingång i stället kan vara att vi i Europa en gång var barbarer, någon kom med evangeliet även till oss. Ett mycket viktigt budskap är också : "Jesus is not white!" För människor här är Jesus fortfarande vit.

I samband med detta nämner också biskopen att han tycker att det är viktigt att om det kommer svenska delegationer på besök att de får möjlighet att besöka Oscarsberg och Appelsbosch.

Biskop Myaka ger oss en liknelse om att dekolonisera kyrkan: Om jag bakar bröd och säljer det så förpackar jag det ju på något sätt. På förpackningen sätter jag mitt namn, min stämpel. Den som köper eller tar emot brödet tar ju först bort förpackningen innan det äts. "Decolonizing is like taking away the container."

Angående återuppbyggnaden av kyrkan som de nu arbetar med på alla plan säger biskop Myaka: "The whole thing is done by faith".

Sammanfattande intryck ELCSA-SED

Efter den svåra kris som ELCSA som helhet genomgått där kyrkans ledning har försvannat många miljoner är nu intrycket att det finns en stark vilja och ett stort engagemang där det pågår arbete att återskapa tilliten till kyrkan. Biskop Myaka tillträdde som biskop 2022 och är sedan dess också presiding bishop (motsvarande ärkebiskop). Utöver detta har han också ansvar för stiftet i Botswana då det saknas biskop där. Biskop Myaka och hans medarbetare jobbar enligt devisen "Reimagining ELCSA – serving with integrity".

Det är uppenbart att stiftet, och hela kyrkan, har ett mycket svårt ekonomiskt läge. De dras med stora skulder efter 40-miljonersskandalen (som biskopen benämner den). Det är ofta svårt att betala ut löner till kyrkans anställda. Den teologiska utbildningen är ett av biskopens fokusområden i arbetet att bygga en stabil kyrka. I stort sett hela seminarieområdet i Umphumulo är i stort behov av upprustning och renovering.

Senare i vår går Sydafrika till val, landet som helhet är också i en svår situation med stora utmaningar. Växande ekonomiska klyftor, stora problem med energitillgången, klimatförändringar och nu oro för våldsamheter i samband med valet för att nämna några. Allt detta påverkar givetvis också kyrkans arbete och inriktning. Biskop Myaka talar mycket om arbetet med att få människor att rösta. Genom regionala kristna råd arbetas det också med valövervakning. Det demokratiska arbetet efter valet, att få människor att engagera sig i sina lokala demokratiska sammanhang är en viktig fråga för kyrkan. Biskopen talar om att "revive the prophetic voice of the church".

Sammanfattningsvis är intrycket att nuvarande ledning kämpar för att kyrkan ska komma på fötter. Det är uppenbart att krisen varit djup och vi förstår att de också känt sig något övergivna av andra kyrkor i världen i sin situation. I samtalet med biskopen förstår vi att kyrkan inte har någon möjlighet att betala medlemsavgift till LWF, och därmed inte är i position att kontakta dem för stöd.

Möjliga vägar framåt för vänstiftsrelationen

Att nu återknyta kontakten med stiftet känns viktigt och riktigt. Att fortsätta och fördjupa kontakten med det teologiska seminariet i Umphumulo kan vara en god väg. Vi hoppas att någon av de tre eller fyra personer som kommer från ELCSA-SED till Skara i höst har koppling till seminariet.

Ett par tematiska områden för möjligt utbyte som vi samtalade med biskopen om var dels arbetet med kopplingen till odling/naturen på olika vis. Inom ELCSA finns ett initiativ som kallas "Green ELCSA", och även något som kallas "One church, one garden" – ett initiativ som på olika vis handlar om att ta ansvar för skapelsen samt att praktiskt utbilda och bidra till småskaligt jordbruk. Vid seminariet i Umphumulo finns stora ytor mark där de också vill odla, på sikt också kunna få in det som en del i utbildningen. Dels samtalade vi om arbetet med ideella predikanter – något som båda stiftet arbetar med. Här skulle kunna finnas intressanta och givande utbyten att göra.

Gudstjänster med hälsningar och fortsatt bön för varandra är självklara och viktiga delar i vänstiftsrelationen.

Vi behöver vidare fundera på om det i detta läge på något vis kan finnas sätt för Skara stift att stötta ekonomiskt på ett hållbart sätt. Kanske kan detta med medlemskap i LWF vara något att fundera på. Kanske tillsammans med övriga stift som har vänstiftsrelationer inom ELCSA. Eventuellt ekonomiskt stöd behöver mycket noga tänkas igenom.

Frågan om vänstiftsavtal behöver också tas vidare när Biskop Myaka kommer till Skara i september. Vi har inte haft något avtal på många år.

Pietermaritzburg 22 - 24 mars

Med hjälp av samma chaufför som tog oss till Umphumulo åkte vi till Pietermaritzburg. Regn och dimma samt nationell helgdag i form av "Human rights' day" gjorde att det var mycket lugnt på vägarna.

På det i övrigt folktomma **University of Kwazulu Natal (UKZN)** hade vi först möte med Kulikwane, en ung klimataktivist som nu är invald att vara del av referensgruppen till Kyrkostyrelsens internationella råd. **Kulikwane** beskrev sig själv som "selfmotivated", uppvuxen i fattigt community (Durban?) engagerad i mänskliga rättigheter så som tillgång till utbildning, till internet. Kände att han "need to change the world" och "maybe I can change the world", och "kanske ska jag bli präst". Läst teologi på UKZN. 2016 åkte han som ekumenisk följeslagare. Blev dock stoppad på flygplatsen Ben Gurion och fast i tre dagar för att sedan deporteras tillbaka till Sydafrika. Väl där tog hans pastor med honom till ett LWF African preassembly. Här fick han upp ögonen för klimaträttvisa. Blev sedan invald i något av LWF:s styrorgan. Var med på COP22 i Marocko 2017. Grundade "Green ELCSA", ett partnerskap med "green Anglicans". Han koordinerade Green ELCSA. Sedan i ACT alliansens climate justice advisory group. 2021 började han jobba för SAFCEI (partner till Act SvK), var där i två år. Kom in i "just transition" och kärnvapenfrågor. Nu engagerad genom African climate alliance. Bl.a. tar de hjälp av ICJ för att ta reda på vilken skyldighet som afrikanska stater faktiskt har när det kommer till klimatet.

Kulikwane berättar vidare om Green ELCSA som är en del under ELCSA development service (Ashmir Joseph, ansvarig ELCSA nationellt). Green ELCSA består av fyra delar:

- *Climate change education, att höja medvetenheten och kunskapen om klimatförändringarna.

- *Environmental care – att arbeta med trädgårdar. "One church, one garden" inspirerat av det statliga initiativet "one house, one garden". Återvinning är också en del av detta.

- *Advocacy, policies – jobbar bl.a. med Durban municipality, att få deras arbeta i linje med de globala hållbarhetsmålen, Agenda 2030.

- *Humanitarian response – 2022 drabbades delar av landet av svåra översvämningar. Ett år efter översvämningarna finns det fortfarande familjer som bor i community halls.

Kulikwane har också skrivit ett utkast för en "climate justice charter" till ELCSA som han på biskopens uppdrag presenterade på deras stora pastors convention i februari i år. Det togs emot väl, men Kulikwane är osäker på om det kommer att tas till synoden.

Vi mötte också Sthimbizo Szwane, föreståndare för **Ujamaa center**, ett befrielsesteologiskt bibelstudiecenter som funnits sedan slutet av 1980-talet, en del av UKZN. Svenska kyrkan stöttade centret från början, sedan uppehåll ett antal år, nu får Ujamaa åter stöd av Act Svenska kyrkan. Ujamaa jobbar bl.a. med att genomföra kontextuella tematiska bibelstudier i lokala communities. Vi fick möjlighet att följa med på ett i ett område som heter Kwa Dambuza, temat var mäns våld mot kvinnor, eller genderbased violence.

Väl i community hallen fick vi också träffa hans kollega Tandu Gahza (TG), hon ledde seminariet. Visade sig att hon också hade med sig sin tre månader söta lilla bäbis. Det var ca 10 personer i varierande åldrar som kom och deltog. Både på zulu och engelska. Metoden see – judge – act. Vid detta tillfälle hoppade vi lite över see där de vanligtvis har en introduktion till temat utifrån det lokala läget. Nu rätt in i berättelsen om Tamar från Andra Samuelsboken 13:1-22. Först läste vi texten högt ihop, sedan indelade i två grupper där vi fick tydliga frågor att samtala och skriva på blädderblock. Kändes väldigt bekant, och metoden blir väldigt konkret och fungerar väl för att få syn på mönster i verkliga livet och hitta saker som går att göra annorlunda. Efter bibelstudiet bjöds alla deltagare på mat.

Fredag 22 mars var vi tillbaka på UKZN och vi mötte Professor Lilian, ansvarig för **masterprogrammet i "religion, gender and health"**. Tillsammans med hennes kollegor och masterstudenterna mötte de upp oss för en rejäl session. Bland lärarna fanns också Zama med fokus på queerteologi och environmental care. Bongini med fokus på teologi och utveckling, hon har en bakgrund inom socialt arbete och jobbade på Ujamaa när det startade. Jobbar också med hållbar utveckling, waste management. Hur människor kan skapa liv ur skräp, att skapa liv ur ingenting.

Lilian berättade även om undergraduate-programmet som Svenska kyrkan stöttat "hur länge som helst". Många av pastorerna vi mött har kunnat utbilda sig tack vare detta.

Alla studenterna fick göra en kort presentation av sina ämnen, alla utom en har just börjat sina studier så de håller på att forma sina ämnen och frågeställningar. Mycket handlade om de utmaningar som kvinnor möter både som pastorer och präster i olika samfund, men också om gender based violence och maskulinitet. Väldigt spännande samtal.

Lilian beskrev en triangel med kyrkan, akademien och samhället (community) där det de försöker göra är att koppla samman dessa. Med erfarenheter från verkligheten, i samhälle och kyrka, föra det till akademien för kunskapsutveckling, och tillbaka till samhälle och kyrka. Sofia uttrycker att det som är Act Svenska kyrkans core, det som vi framförallt vill stödja är "faith voices for democracy and human rights".

Efter det mycket intressanta, och rätt långa mötet på universitet, där även Seth och ytterligare en kollega på Ujamaa kom till lunchen så åkte vi till det **regionala kristna rådet, KZNCC**. Biskop Myaka är ordförande för rådet för tillfället, men just nu var han inte med utan på kvinnokonferensen dit vi skulle åka senare. Douglas är chief executive officer på kristna rådet, vi mötte honom men också större delen av styrelsen. De har sökt pengar från Act SvK för valövervakning. Inte så enkelt då att de inte är partnerorganisation. Sofias förslag är att de möjligen skulle kunna stötta genom att ta konkreta kostnader mot fakturaunderlag, inte helt enkelt. Det blev ett ganska speciellt möte där det blev tydligt att de framförallt vill ha pengar för att jobba inför, under och efter det stundande valet. Just i regionen Kwazulu Natal är det som mest oroligt. Någon beskrev det som: "When KZN sneezes the whole SA catches the flu". Rådet får just nu finansiering från Kagiso trust för utbildning i samband med valet.

Sedan fick vi skjuts till Georgenau school, någonstans i närheten av Wartburg, ca 40 min från Pietermaritzburg. Här pågick en stor **kvinnokonferens med Prayer Women's League** i det aktuella kontraktet, ca 500 kvinnor var samlade för denna årliga konferens. Årsmöten, sång, dans, gemenskap, glädje och insamling för årets verksamheter. Biskop Myaka, och hans fru, var också på plats. Konferensen började torsdag och pågick hela helgen. Vi blev ganska snart inputtade att sitta på stolar längst fram tillsammans med biskopen. Efter en stund blev det tillfälle för biskopen att presentera oss och vi fick säga några ord, ge en hälsning och be en bön. Detta är verkligen kraftfulla kvinnor, känns som det är dessa som bär församlingarna. Vid 21-tiden skjutsade pastor Duma oss tillbaka till Ptmzbg. Han är både församlingspräst och har också en position med ansvar för stiftets diakonala verksamheter. Detta verkar handla både om försök att stötta pastorer med själavård, och matutdelning i församlingar – samarbeten med bröd- och mejeriföretag t.ex. Men kyrkan har även ett antal äldreboenden, bl.a. i Oscarsberg. Duma berättar även utdelning av "dignity packs", paket med bindor mm. som delas ut en gång i månaden.

eSwatini 25 - 27 mars

Söndag 24 mars gjorde vi den ganska långa resan från Pietermaritzburg till platsen mellan Manzini och Mbabane i eSwatini, i närheten av där **Siphilile** har sitt kontor och verksamhetsområde, ca sju timmar med minibuss. Den tillförordnade verksamhetschefen för Siphilile, Bonghani, och en driver körde oss.

Måndag morgon fick vi möta hela personalen och fick en ordentlig dragning av deras arbete. Mycket väl förberett, och väldigt fint kontor med tillhörande trädgård och kapell (som håller på att åter tas i bruk som kapell efter att ha nyttjats som förråd).

Några korta stolpar och fakta från den initiala dragningen:

"What we want is healthy and living mothers for next generation". Jobbar med "holistic support".

Det finns nu 6 mentorpappor.

42 mentormammor, följer barnen från 0-5 år.

233 nyinskrivna gravida kvinnor under jan 2024. Stödjer 103 ammande kvinnor.

Early childhood development – ECD.

Kontakt med 178 Daycare centers – 592 barn.

Vad som är väldigt viktigt – Birth certificates, att bäbisarna registreras. Vissa gör det inte för att de är lata, men också svårare om det är så att mamman själv inte är registrerad. Endast 28 % registrerade.

Jobbar också med support groups för tonårsmammor. 371 tonårsmammor nådda.

Utmaning för mentormammorna – stray dogs. Även ungdomsgång som hänger i communitiesen.

Male involvement project – pilot jan-juni 2023- Successful! Genomförde 37 dialouge sessions. 632 män nådda. Genom kontakt i communities, arbetsplatser, kyrkor. Dec-jan -24, 186 män nådda. Door to door, och genom mammorna. Local community leaders också involverade.

Utmanande att de flesta männen inte finns tillgängliga under arbetsdagen – då är de på arbetet. Och de bor inte med sina partners.

Digitalisering stort projekt! Både kontorspersonal och mentormammor och pappor exalterade över detta. Utvecklar app enligt deras behov och önskemål. Utbildning med mentormammorna redan genomförd.

Vill utveckla samarbete med sjukhus och ministry of health. Inspirera till den holistiska approach som Siphilile jobbar med.

Skulle kunna etablera eget daycare center som skulle kunna vara modell för andra.

Detta med att mentormammorna kommer från och lever i communitiesen som de arbetar i – både en förutsättning och en utmaning.

Finns statliga health workers, 4000 st i hela landet. Lågt avlönade. Siphilile mkt mer hållbart – skulle kunna vara modell för de statliga.

Plan framåt också att kunna följa barnen inom programmet för att se hur många som skrivs in i skolan.

Efter den gemensamma dragningen åkte Sofia och Bonghani på möte med Unicef i Mbabane, de stöttar också Siphilile till viss del. Vi fick då möjlighet att vara kvar på kontoret och möta ett antal mentormammor och en mentorpappa. Lite svårpratad från början, men sedan väldigt bra! Flera av dem hade arbetat länge, ända sedan starten 2012. De var inne på kontoret den här dagen för att förnya sina kontrakt, vilket de gör årligen

Under tisdagen fick vi följa med några mentormammor ut i deras konkreta arbete. Genom fem olika besök fick vi en uppfattning om de olika typer av verkligheter som Siphilile är med och stöttar i på olika vis. En 14-årig flicka som blivit våldtagen under en längre tid och blivit gravid och fött ett barn som hon inte kan ta hand om då hon är svårt traumatiserad. En höggravid ung kvinna som är hemma hos sin mamma och förbereder sig på att förlossningen kan dra igång när som helst. Det är tredje gången hon är gravid, men första gången som graviditeten gått hela vägen. Ett daycare center där en handikappad kvinna tar hand om 11 barn från en månad upp till tre år i ett litet rum. En nybliven mamma med sin en månad gamla bebis där det mesta verkar fungera som det ska. En sexmånaders bebis som är gravt undernärdd, hans gammelmormor gör vad hon kan för att han ska växa på sig men vid vårt besök har han fått blåsor i munnen som gör att han inte vill äta och har minskat ytterligare i vikt. I samtliga dessa sammanhang finns mentormammorna och organisationen på plats och ger både mentalt stöd och handfasta råd utifrån den rådande situationen. Vid behov kopplas också vidare till andra vårdinstanser.

Siphilile som organisation kämpar med att få stabilitet. Den nuvarande tillförordnade direktorn verkar som en väldigt god kraft som alla tycker om. Han vill dock inte vara kvar på längre sikt,

men vill vara kvar tills det finns någon att lämna vidare till. Utmaningar att få till arbetet i styrelsen så att de de facto kan vara ett stöd för organisationens långsiktiga arbete. De behöver också hitta mer finansiering på annat håll. Act Svenska kyrkan är den klart största finansiären i dagsläget. Det blir också tydligt att Act SvK: s stöd är mer än bara det ekonomiska. Mycket tid och energi läggs på att hitta sätt för organisationen att utvecklas på ett hållbart demokratiskt sätt.

Gudrun Norrfjärd, internationell sekreterare Skara stift